

In memoriam: Jørgen Stender Clausen

1939–2020

<https://doi.org/10.1515/ejss-2020-2009>

Den 14 april 2020 avled professor Jørgen Stender Clausen i den lilla byn Lari (Pisa) där han bott i många år. Han var en av stöttepelarna inom den italienska skandinavistiken, som expanderade vid de italienska universiteten framför allt under 1900-talets sista tre decennier. Han var en lysande litteraturforskare och en aktiv kulturförmedlare mellan Danmark och Italien, med ett utpräglat politiskt intresse för den italienska vänsterflygelns historia. För oss alla var han framför allt en varm och entusiastisk människa, en tillmötesgående lärare och mentor som alltid fanns där när det gällde att uppmuntra studenter och unga forskare att tro på sig själva och fortsätta med sina studier. Jørgen Stender Clausen var också medlem av denna tidskrifts Editorial Board från 2010 till sin död.

Efter sina studier i nordisk litteratur och romanska språk och litteratur vid Köpenhamns universitet flyttade Jørgen till Rom, där han var utbyteslektor i danska vid universitetet La Sapienza från 1968 till 1974. Under studentrörelsens heta år rapporterade han om konflikterna i den italienska politiken för Danmarks radio och danska tidningar. I samarbete med F. J. Billeskov Jansen redigerade han den tvåspråkiga *Antologia della letteratura danese* 1973. Samma år publicerades ett urval av Antonio Gramscis texter i Jørgens översättning till danska samt hans danska presentation av vänstergruppen *Il Manifesto*, som skulle bli den främsta oberoende vänstertidningen i Italien – tidningen som Jørgen alltid brukade läsa. Detta visar hur hans verksamhet fungerade i båda riktningar mellan Danmark och Italien, och hur den omfattade både det akademiska och det politiska området.

Efter tiden i Rom flyttade Jørgen till Pisa, där han grundade undervisningen i danska språket och dansk litteratur som universitetsdocent. En dansk lektortjänst tillkom på hans initiativ 1979, och 1983 blev han *professore associato* i skandinaviska språk och litteratur vid universitetet i Pisa, där han verkade tills han gick i pension 2009. Det var som sagt viktiga år för utvecklingen av vårt ämne i Italien, som redan fanns vid universiteten i Rom, Neapel och Florens, men som just på 1970- och 1980-talen kom igång i Milano, Pisa och Genua. Sist utvecklades studierna i skandinavistiken vid Venedigs universitet på 2000- och 2010-talen. Professor Stender Clausen bidrog med sin energiska verksamhet till att utveckla och förstärka detta nätverk. Han organiserade den stora konferensen om Ludvig

Holberg i Rom 1986 och den internationella konferensen *Georg Brandes og Europa* i Florens 2002, i samarbete med Det Kgl. Bibliotek i Köpenhamn. Tillsammans med Annie Bourguignon och Konrad Harrer anordnade Jørgen Stender Clausen den andra internationella Georg Brandes-konferensen vid universitetet i Nancy 2008; samlingsvolymen *Grands courants d'échanges intellectuels: Georg Brandes et la France, l'Allemagne, l'Angleterre* utkom 2010. 1996 grundade han tidskriften *Studi Nordici*, som hittills har kommit ut i arton årgångar. Tidskriften blev en mötesplats; den var oerhört viktig för Italiens unga forskare som började publicera på vetenskaplig nivå, samtidigt som den innehöll bidrag från mer etablerade forskare från Norden och andra delar av världen.

Ludvig Holberg och Georg Brandes utgjorde också tyngdpunkten i Stender Clausens forskningsintressen, tillsammans med de danska symbolisterna och *fin de siècle*-författarna Johannes Jørgensen och Sophus Claussen, samt August Strindbergs kammerspelsdramatik. Han redigerade en antologi av Ludvig Holbergs skrifter i italiensk översättning, *Con la ragione come bussola* (Med förnuftet som kompass) 1990, och ett ytterligare stort verk blev hans översättning och redigering av Georg Brandes brev från Italien, *Fra mito e realtà: l'Italia del 1870-71 nelle lettere di un giovane critico danese* (Mellan myt och verklighet: Italien under åren 1870 och 1871 i en ung dansk kritikers brev), i två band som utkom 2000 respektive 2002. Hans sista stora forskningsinsats är monografien om Strindbergs *Spöksonaten* med titeln *Hyacintpigen: historien om en incest. En studie i August Strindbergs Spøgelsessonaten* (2016).

För oss innefattar arvet efter Jørgen Stender Clausen allt detta som har nämnts: hans värme som människa, hans passion som både lärare och forskare, hans insats som brobyggare och kulturförmedlare, hans förmåga att leda skandinavistiken i Italien mot ett större europeiskt samarbete, hans uppfattning om litteratur som en del av kulturen i stort, i samspel med historia, samhälle och politik.

Massimo Ciaravolo